

DIRVA

Nr. 100

Rugpiūtis-August 30, 1961

Cleveland, Ohio

Lietuvos Nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

VAKARAI SIŪLYS DERYBAS DĖL BERLYNO

Susitarimas priklausys nuo Chruščiovo

Vakarų valstybėms pasiskelbus "iškilmingą išspėjimą", kuriuo Chruščiovui buvo nurodyta, kad bet koks komunistų bandymas užblokuoti sąjungininkų priėjimus į Vakarų Berlyną reikštų agresijos veiksmą, kurio pasėkas turėtų pakelti Sovietija, abi pusės pradėjo rodyti pastangas tai krizei išspręsti derybų keliu.

Prancūzija nusileidžia

Valstybės sekretorius Dean Rusk patvirtino, kad deryboms anglosaksų sostinėse tikrai ruošiamasi, tik dar nėra žinoma, kada ir kur jos įvyksiančios. Vakarų Vokietija kreipėsi į Vakarų sąjungininkus, prašydama imtis iniciatyvos toms deryboms paskubinti, kol dar būklė neišsivystė į katastrofą.

Tarp JAV ir Prancūzijos pasiektas kompromisas, kaip Vakarų sąjungininkai turėtų sovietams pasiūlyti tas derybas. Vakarų valstybių atsakyme į sovietų notą tas pasiūlymas, prancūzams reikalaujant, buvo išbrauktas, nes De Gaulle tik, jog tai reikštų naują Vakarų nuolaidą. Dabar sutartu kompromisu Prancūzija sutiko, kad JAV siektų neoficialaus kontakto, bandydama iširti rusų nusistatymą dėl tų derybų. Tai greičiausiai bus atlikta JAV ambasadoriaus Llewellyn Thompsono pasitarimuose su sovietų užsienių reikalų ministru Gromyko.

Chruščiovas esąs pasiruošęs

Iš kitos pusės Chruščiovas savo laiške Italijos premjerui Fanfani pareiškė, jog esąs pasiruošęs deryboms su Vakarų sąjungininkais dėl Berlyno ir kitų Europos problemų. Fanfani to ilgo laiško teksto viešai nepaskelbė, bet jo nuorašus nedelsdamas išsiuntė į Vakarų sąjungininkams.

Tuo tarpu nėra aišku, kada, kur ir kokių pagrindų tos deryboms turėtų prasidėti. Stebėtojai sako, kad, jei neoficialiai būsimi surastą tinkamą bazę deryboms, jos galinčios prasidėti New Yorke po Jungtinių Tautų plenumo sesijos atidarymo. Sunkesnę problemą sudaro toji "derybų bazė".

Silpnos viltys

Chruščiovas nuolat kartoja, kad vienintelį pagrindą deryboms gali sudaryti vien tik jo reikalavimai. O jis reikalauja "taikos sutarties", kuri formaliai ir galutinai padalintų Vokietiją ir Vakarų Berlyną pavertus "neutralizuotu, laisvu miestu", į jį įvedant ir sovietų įgulas, o Rytų Berlynas turėtų būti formaliai aneksuotas prie Vokietijos komunistinės dalies.

Vakarų valstybės tuos Chruščiovo reikalavimus jau yra atmetusios ankstesniuose oficialiuose pareiškimuose. Jei Chruščiovas atkakliai laikysis tų reikalavimų, nesileisdamas į kompromisus, vilčių susitarti beveik nėra. Diplomatiniai stebėtojai nurodo, kad, nors Washingtone ir intensyviai ruošiamasi de-

ryboms su sovietais, bet optimizmo nepastebima.

Diplomatinį laimėjimą Vakarams reikštų atvejis, jei sovietai vis dėlto sutiktų derėtis, ir derybomis būtų sukludyti nauji Maskvos manevrai Berlyno krizei aštrinti prieš Sovietijos komunistų partijos kongreso, šaukiamo spalio 17, pradžią.

Incidentai kartojasi

Tuo tarpu pačiame Berlyne kartojasi incidentai, kurie netyčiomis gali iššaukti karą. Komunistų policija pakartotinai laido "įspėjamuosius šūvius" į Vakarų Berlyno pusę, naudojama vadinamas "vandens patrankas" (specialius šarvuotus automobilius, iš kurių švirksčiama stipri vandens srovė), svaidda ašarinių dujų granatas, o Vakarų Berlyno gyventojai į tai atsako akmenimis ir bandymais praardyti betonines užtvanas.

Amerikiečių kariuomenė kasdien vykdo miesto kautynių manevrus. Sovietai telkia vis daugiau kariuomenės prie Vakarų Vokietijos sienų ne tik okupuotoje Rytų Vokietijoje, bet ir Čekoslovakijoje.

Nuotaikos Vakarų Berlyne krinta

Vakarų Berlyno gyventojų moralė, paviršutiniškai žvilgtelėjus, atrodo pastovi. Bet giliau pažvelgus, jų susirūpinimas, bandytas išsklaidyti viceprez. Johnsono vizitu ir amerikinių įgulių padidiniu, vis dėlto stiprėja.

Vakarų Berlynas jau nebėra Vakarų laisvųjų ir ūkinio klestėjimo vitrina komunistiniams Rytams. Jis jau nėra atviras prieglobstis politiniams pabėgėliams. Vakarų sąjungininkai neteko ryšio su žvalgybos kanalais Rytų Vokietijoje ir kituose komunistiniuose kraštuose.

Ilgą laiką Vakarų Berlyno gyventojai puoselėjo viltį, kad vieną dieną jų miestas taps suvienytos Vokietijos sostine. Dabar jie pa-

matė, kad tos viltys išsisklaidė ir jie liko saloje, ūkiškai priklausomoje nuo subsidijų iš šalies.

Didžiausią pavojų Vak. Berlynui kelia komunistų bandymai suvaržyti susisiekimą su Vakarų Vokietija, į kurį ejo beveik visi jų gaminiai. Pramonę taip pat lemtingai pažeidė komunistų blokada, sukludžiusi Rytų Berlyno gyventojams dirbti Vakarų Berlyne. Oficialiai tokių asmenų buvo priskačiuojama 56,000, daugiau negu 6% visos darbo jėgos, bet nemažas skaičius dirbančių buvo neregistruoti, tuo būdu bendras darbininkų iš Rytų Berlyno skaičius buvo gerokai aukštesnis, galėjęs siekti 80,000.

DAR VIENAS
"CASTRO"?

Britų Gvianą (kaimynę su Venezuela ir Brazilija), buvusi kolonija, dabar jau įgijusi beveik visišką nepriklausomybę (tik užsienių reikalai ir gynyba laikinai dar pasilieka britų rankose), išsirinko nediduką, 35 asmenų parlamentą, kuriame 19 ar 20 vietų, taigi absoliutinę daugumą gavo vadinama Progresyvinė Liaudies Partija, kurios vadas dr. Cheddi B. Jaganas (Žaganas) automatiškai tapo ministru pirmininku. Socialistai gavo 9 ar 10 vietų, likusias kelias dešimties konservatoriai. Tos trys partijos skiriasi ne tik (ar net tiek, jei kalbama apie abi kairiąsias) programomis, bet ir rasėmis. Žagano partija yra daugiausia indėnų partija, Burnhamo (socialistų) — daugiausia negrų partija, d'Aguiaro — daugiausia baltųjų.

Jaganas studijavo Chicagoje odontologiją ir sociologiją. Vedęs chigagietė Janet Rosenberg, kuri, tvirtinama, Chicagoje priklausiusi komunistinio jaunimo organizacijai. Tvirtinama, kad pats Jaganas Chicagoje buvęs komunistų parti-

Praeitą sekmadienį, rugpiūčio 27 d. už 40 mylių nuo Clevelando, Camp Yawaca, buvo atidaryta L.T. Korp. Neo-Lithuania stovykla, į kurią suvažiavo apie 50 korporantų iš New Yorko, Chicagos, Clevelando ir kitų vietovių. Ateinantį savaitgalį toje pačioje stovykloje šaukiamas tautinių korporacijų Neo-Lithuania, Jaunoji Lietuva, Hercus Monte, Geležinio Vilko ir Vilties filisterių suvažiavimas. Iškilmingas stovyklos uždarymas įvyks rugsėjo 3 d. po pietų, į kurį kviečiami visi gausiai atsilankyti. Stovykla lengvai pasiekama iš Clevelando, važiuojant 14 keliu iki Edinburgo, pasukant į kairę 18 keliu ir, pavažiavus 3 mylias, po kaire matomi ženklai, vedantieji į Camp Yawaca.

Nuotraukojė: per stovyklos iškilmingą atidarymą prie vėliavos stovi: Birutė Augustinavičiūtė, Rimas Mulokas ir Rūta Mockutė.

Vyta. Gedgaudo nuotrauka

MIGLOTA BŪKLĖ BRAZILIJOS

Brazilijos parlamentas, kaip atrodo, yra nusistatęs pasipriešinti karininkijos pastangoms sukludyti viceprezidentu Juao Goulart grįžimą iš užsienio ir prezidento pareigų perėmimą.

Jungtinėje abiejų rūmų sesijoje, kuri nusitęsė iki ryto, legislatura nesiėmė veiksmų papildyti konstituciją atatinamų priedu, kuris sukludytų Goulartui tapti prezidentu. Buvo tik sudaryta komisija, kuri turi išstudijuoti lai-

kinio prezidento pasiūlymą, pagal kurį Goulart turėtų likti užsienyje "valstybės saugumo" sumetimais.

Goulart šiuo metu vieši Europoje, kur jis sustojo, grįždamas po vizito komunistinei Kinijai. Jis daugumo stebėtojų yra laikomas kraštutiniu kairiuoju; jis yra viešai pareiškęs susižavėjimą Fidelio Castro ir Mao-tse-tungu. Bet kai kas jį laiko politiniu oportunistu ir prisimena jo prieš kelerius metus rodytą susižavėjimą Argentinos diktatorium Peronu ir net pastangas sukurti peronistinio stiliaus organizaciją.

Vieną ar kitą atvejų, karininkai jį laiko per daug kraštutiniu ir keltančiu pavojų Brazilijos atečiai. Krašto kariniai vadai pasakė, kad jam nebus leista grįžti Brazilijon ir per laikinai prezidento pareigas einantį Mazzilį bandė legaliai sukludyti, kad jis

netaptų prezidentu, nes pagal konstituciją prezidento pareigos dabar turi atitekti jam.

Bet Goulart turi šalininkų ne tik kairinėse partijose, bet ir kai kurių provincijų kariuomenės įgulose. Šiuo metu kariniai vadai ir policija pajėgė išlaikyti tvarką, išsklaidydami demonstrantus, reikalaujančius Goularto grįžimo, bet aplamai būklė Brazilijoje tebekelia susirūpinimą: Washingtonė būkštaujama, kad ten galinčios išsivystyti kruvinos grumtynės dėl valdžios, kurios turėtų neigiamų pasėkų ne tik Brazilijai, bet ir visai Lotynų Amerikai.

Atsistatydinęs prezidentas Quadros su savo šeima išplaukė iš Brazilijos, kaip tikima, į Londoną. Jo draugas skelbia, kad prieš išvykdamas jis pareiškė: "Jie išvarė mane, bet aš grįšiu."

JT areštavo baltuosius karininkus
Katangoje

Jungtinių Tautų karinė komanda staigiu manevru nušalino visus baltuosius Katangos armijos karininkus, kaip atrodo, siekdami grąžinti Leopoldvilės kontrolėn atsilikusią provinciją.

Dešimtys belgų, prancūzų, britų ir kitų baltųjų karininkų, vadovavusių prez. Tschombes negrų daliniams, buvo areštuota. Po Tschombe kapituliacijos per radiją paskelbė, kad atleis iš pareigų apie 200 karininkų ir visus kitus europiečius, buvusius jo vyriausybės patarėjus, viso 512 asmenų. Ruošiami planai jiems evakuoti.

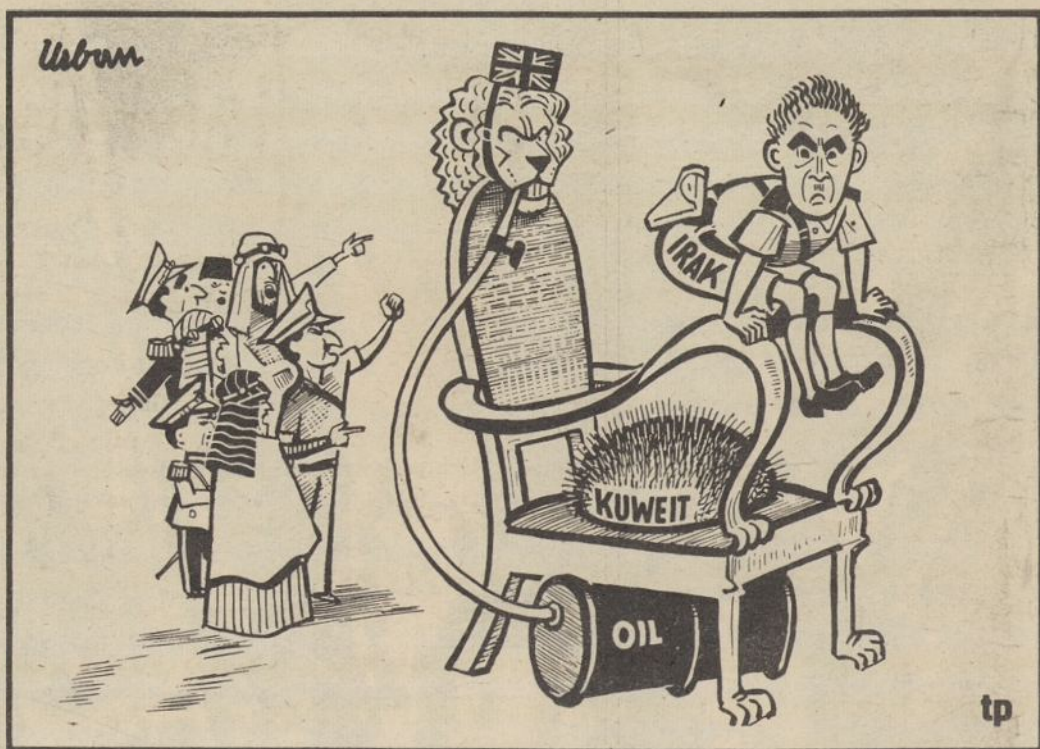
Areštus įvykdė švedų ir indų daliniai, kurie prieš rytą užėmė

aerodromą, pašta, telefono ir radijo stotis, o vėliau įsiveržė į armijos štabą. Per suėmimus įvykė nežymių incidentų, bet niekas nebuvęs sužeistas. Jungt. Tautų komandai talkininkavo dalis Katangos negrų karinio personalo.

Kongo prez. Kasavubu jau kelis kartus buvo prašęs Jungt. Tautos, kad jos pašalintų užsieniečius karininkus, daugiausia belgus, kurie nepaisė Saugumo Tarybos rezoliucijos. Leopoldvilės susirūpinimą susigražinti Katangą daugiausia lemia finansiniai motyvai, nes Katanga turi didžiulius mineralų išteklius ir derlingus laukus, kurių pajamos eitų Kongo vyriausybei išlaikyti.

Kremliaus popietinės pramogos: vakariečių notų skaitymas.

KASSEM LAIKOSI PRIEŠŲ NESANTAUKA

Bagdadas iškilingai atšventė vadinamosios Irako revoliucijos trejų metų sukaktį — ištisą savaitę paradais ir kitomis iškilmėmis buvo minima diena, kurią, po karaliaus Feisalo II nužudymo, pasaulinės spaudos antraštėse iškilo generolo Abdul Karim Kassem pavardė.

Šiais metais karinis paradas Bagdade buvo itin didelio masto jėgos demonstracija, vykusio naujos tautinės krizės ženkle, kurią iššaukė netikėtos Kassemo pretenzijos į Kuveito naftos išteklius ir skubus britų kariuomenės permetimas į Persijos įlankos pakrantes. Bet toji demonstracija kartu išryškino režimo stipriąsias ir silpnąsias puses.

Paradą Kassemas priėmė pilkame, neprasaunamame sovietinio tipo SIS limuzine. Tai Chruščiovo dovana "vienatiniam vadui", kaip Kassemas mėgsta save vadinti, po dviejų atentatų 1959 metais. Kassemas dabar nuolat dėvi šarvų liemenę ir visur lydimas ištikimų sargų būrio. Be to, Laisvės aikštė Bagdade, kur vyko paradai, buvo užblokuota šarvuotais ir spygliuotų vielų užtvaramis, civiliai gyventojai neleidžiami priartėti per kelis kvartalus.

Nuolatinė krizių serija

Kyla klausimas: ar stipriai balne laikosi Kassemas? O gal kiekvieno momentu jis gali būti nuverstas? Šis klausimas kasdien iškyla ir pačiame Irake, kur pirminis optimizmas jaunu generolu jau yra atslūgęs ir vilties nepasitikėjimu.

Giliau pažvelgus, aiškėja, kad tie treji metai fanatiško veido generolui buvo ištisų neramumų serija. Kassemas vis tebegyvena, kaip karo vadas fronto stovykloje — stipriai užbarikaduotoje gynybos ministerijoje, centrinėje Bagdado gatvėje. Visos durys ir langai saugomi asmens sargybu — kareivių iš jo vadovautos 19 pėstininkų brigados, kuriems mokamos aukštos algos. Jo darbo kambarys pilnas jo paties paveikslų ir biustų, o stiklinėje spintoje pakabinta kruvina uniforma, kurią jis dėvėjo per nepasisekusį atentatą.

Kassemas kenčia nemigą. Todėl jis dažnai dirba naktimis ir miega dienomis. Todėl gana dažnai jis sušaukia savo ministerių tarybą vidunaktį, ir posėdžiai nusitęsia iki ryto. Bagdado gyventojai jį mato labai retai. Gatvėmis jis atsitiktinai pravažiuoja tik suteimus.

Nuo kraujo maudynės, kurioje jis sunaikino šešimt karališkąją šeimą, jam jau teko likviduoti visą

eilę krizių. 1958 metais jis turėjo likviduoti savo draugo ir bendradarbio, premjero pavaduotojo plk. Arefo samokslą. 1959 metų pavasarį jis sugniuždė kariuomenės sukilimą Mosule. Tų pačių metų vasarą buvo nuslopintas prokomunistinis sukilimas Kirkuke. Šių metų pavasarį Bagdade vėl buvo kilę neramumai, o tenykštės minios laikomis pačiomis pavojingiausiomis visame Oriente.

Ir taip tie treji metai Kassemui reikė nesiliaujančią balansavimą tarp naserizmo ir komunizmo. Tik jo priešų nevieningumas, kaip atrodo, leido jam išlikti prie vairo. Be to, kaip ir kiekvienam arabų vadui, jam pagelbėjo dėmesio nukreipimo manevras: "imperialistinis kolonializmas", kurį čia turi vaizduoti naftos bendrovės. Į jas visada duriama pirštu, kai reikalaujama pašalinti ir nerimstančioms masėms reikiama paaiškinti, kodėl paža-

dėtojo rojus reikia taip ilgai laukti.

Nesąs komunistas

Pradžioje jo diktatūros nuolat kildavo klausimas, ar Kassemas nesąs komunistas. Šis klausimas buvo pagrįstas, nes generolas ilgą laiką draugavo su komunistais, juos susodindamas į aukštuosius vyriausybės postus. Atrodė, kad jis jau nebegalės pasprukti iš jų glėbio. Čia, kaip atrodo, susirėmė Maskvos klatingumas su orientališku vylingumu. Šiandien Irake į tą klausimą jau atsakoma: "Ne, generolas nėra komunistas, jis yra kasemistas".

Fanatišku atkaklumu, bet be gilesnės politinės koncepcijos, jis skrupulingai siekia tikslo — išsilaikyti valdžioje. Be jokio galios, visomis turimomis priemonėmis. Jo pagrindinis talentas slypi samoksluose ir intrigose. Priešingai kitiems Vakarų ir Rytų diktatoriams, jis nesukūrė

PAVERGTIEJI I NEUTRALIUOSIUS

Š.m. rugsėjo 1 dieną Belgrade, Jugoslavijoje, įvyks neutralių, taip bent save laikantių, valstybių atstovų suvažiavimas. Šiuo metu, kada du valstybių blokai — komunistinis su Sovietų Sąjunga priešakyje ir laisvojo pasaulio demokratinės valstybės su Jungtinėmis Valstybėmis priešakyje — gana įtemptai stovi vienas

prieš kitą, atsiranda daug valstybių, ypač naujųjų Azijos ir Afrikos žemynuose, kurios stengiasi užimti neutralumo pozicijas, dabartinėje mlžiniškojo šaltojo karo ir idėjų kovoje.

O vistik neutraliuose kraštuose pasitaiko pakankamai sveikos nuovokos suprasti pavergtosios Europos tautos: Albaniją, Bulgariją, Čekoslovakiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, Rumuniją ir Vengriją.

Kraštai, atsipalaidavę nuo kolonializmo, nuo svetimų karinių įgulių, pakankamai užjaučia tuos kraštus, kuriuose dominuoja sovietinė priespauda. Tačiau ligi šiolei, tik kai kurios iš jų ir tik visi nedrąsiai kartais viešai apie tai prisimindavo.

Ivertindamas šios neutralių konferencijos reikšmę, PETS (Pavergtųjų Europos Tautų Seimas) š.m. rugpjūčio 16 dieną išsiuntinėjo visų neutralių valstybių vyriausybės memorandumą.

Memorandume sakoma, kad pagal JT nuostatus, visos tautos, didelės ar mažos, turinčios turėti savo atstovus JT ir būti šios organizacijos pilnateisiais nariais. Bet Pabaltijo valstybės — Lietuva, Latvija ir Estija, kurios tarp paskutiniųjų dviejų pasaulinių karų buvusios Tautų Sąjungos nariais, dabar esančios Sovietų Sąjungos aneksuotos, paverstos naujo modelio kolonijoms ir joms atimtos teisės save pasaulio tautų šeimoje reprezentuoti. Kitos Rytų ir Vi-

durio Europos valstybės, kaip Albanija, Bulgarija, Rumunija ir Vengrija į Jungtines Tautas tik kaip manų objektai. Jos visos esančios visiškai Sovietų Sąjungos priklausomybėje ir priespaudoje. Tad nors jos ir turinčios JT marionetines atstovybes, bet jos nereprezentuojančios savo tautų valios, o tik Kremliaus norus ir reikalavimus. Imkime Vengrijos pavyzdį.

Ryšium su šiuo pasisakymu nurodomas ir pavyzdys iš Tautų Sąjungos. 1920-1945 metais Indija buvusi Tautų Sąjungos narys, bet jos delegacija į Tautų Sąjungą buvusi parinkta ir pasiūsta ne pačios indų tautos, o svetimosios jėgos, tada Indijoje dominavusios.

Memorandume neutraliesiems priminama visos devynios pavergtosios Europos tautos su 100 milijonų gyventojų, turinčios visas teises būti JT pilnateisiais nariais. Tad Europos ir pasaulio taikai išlaikyti ir teisetumui atstatyti turįs būti padarytas galas tų kraštų sovietinei okupacijai.

Pagaliam, memorandumo išvadoje konferencijos pasisakymo, kad būtų sudarytos sąlygos pavergtosios Europos tautos laisvai ir savarankiškai apsispręsti dėl tolimesnio savo gyvavimo ir vidinio susitvarkymo. Todėl pirmoje vietoje laisvosios pasaulio tautos, o taip ir JT organizacija pirmoje vietoje turinčios pareikalauti, kad iš tų kraštų Sovietų Sąjunga pasitrauktų su visomis savo kariuomenėmis ir kitokiomis pajėgomis.

Kor.

BADO DVIKOVĖ DĖL TAUTINĖS AUTONOMIJOS

Vienoje iš Indijos federacijos valstybių, Pundžabioje, vyksta savotiška dvikovė. Ginklas — badavimas.

Valstybėje gyvena dviejų skirtingų etninė grupių žmonės. Vietni kalba pundžabų, kiti hindų kalba. Abi tos kalbos tenai yra oficialios. Bet pundžabai jaučiasi nuskriausti, nes hindų grupės visur vyraujanti (gincas, kaip tarp žemaičių ir aukštaičių...).

Vienas senas (75 metų) šventuolis išminčius vadovauja pundžabų sąjūdžiui, reikalaujančiam, kad dabartinė Pundžabijos valstybė būtų perskelta ir kad būtų įsteigta atskira Pundžabijos valstybė, kurioje valstybinė kalba būtų vien pundžabų (kartu su tuo, žinoma, būtų įgyvendinamas ir dėsni "Pundžabija pundžabams"). Tas šventuolis paskelbė badausiąs, tai yra, neimsiąs į burną jokio maisto, išskyrus vandens su truputėliu druskos, tol, kol pundžabų reikalavimas nebūsiąs patenkintas.

Indijos vyriausybei tai labai keblus dalykas. Ji skaito, kad pundžabų reikalavimas "neprak-

tiškas ir neprotingas", bet nesmagu būtų, jei toks masės gerbiamas senas žmogus mirtų badu dėl tokios priežasties. Nehru specialiai su juo susitiko ir bandė perkalbėti, bet tuo tarpu nieko nepasisekė (Anksčiau tas pats žmogus jau išbadavo 23 dienas tuo pačiu tikslu ir liovėsi tik tada, kai gavo pažadą, kad "klausimas bus svarstomas").

Svarbiausia, kad ir kitas, hindų senas veikėjas, taip pat stojo į kovą tuo pačiu ginklu. Tas pasiskelbė badausiąs tol, kol pirmasis arba nusileis, arba mirs. Jis, reiškia, neprisileidžia nei tos minties, kad Pundžabija būtų padalinta...

Pažymėtina, kad pundžabai (oficialiai vadinami sichais) yra karingi žmonės. Anglų valdymo laikais iš jų daugiausia buvo sudaryta Indijos vietinė kariuomenė. Ir dabar Indijos karininkijoje jie vyrauja. Bet šiuo atveju kovos priemonė tapo pasirinkta nemilitarinė (Gandžio pavyzdžiui), ir ji sudaro Indijos vyriausybei ne mažiau rūpesčio, kaip koks ginkluotas maištas.

Negali
skonyje
nukon-
kuruoti--

Atsigaivinkite **STROH'S**
— Amerikoj vienintelis ugnim verdamas alus!

Kas padaro Stroh's alų tokį skirtingą — tokį lengvesnį, švelnesnį, daugiau gaivinantį? Štai kas: Stroh's yra ugnim verdamas virš atviros liepsnos, prie 2000 laipsnių, kad davus geriausį skonį iš geriausių mišinių. Šis skirtingas virimo būdas duoda Stroh's skonį, su kuriuo negali lygintis joks kitas Amerikos alus. Prašykite Stroh's šiandien Bonkose, dežutėse ar stiklais iš krano.

VISUR POPULIARIAUSIOMIS KAINOMIS!

Jums patiks **Stroh's** ...geresnis!

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

dovanos
* taupytojams

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU
DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokamo už
ligalikes
taupmenas!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vadovas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL. / BI 2-1397, TO 3-8131

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Brazilijos "naujoji šluota" nusimovė nuo koto

Prezidentas Quadros, kuris ir lietuvių tarpe pagarsėjo pasiuntinybių "nušlavimu", savo rinkiminės propagandos ženklų vartojo šluotą. Jis buvo užsimojęs Brazilijoje daug ką iššluoti. Tarp kitų dalykų, jis gana uoliai šlavė šalin ir Brazilijoje galiojusią antisovietiską politiką.

Bandė iššluoti taip pat ir visų sunkiausiai iššluojamas korupcijos šiukšles. Tuo jis bus bene daugiausia sukėlęs prieš save atitinkamų, dar įtakingų, sluoksnių pasipriešinimą. Bet viešam pasipiktinimui ir pasipriešinimui ryškesnis ir patogesnis pretekstas, aišku, buvo "naujosios šluotos" nekantrus skubėjimas susigerinti su komunistinėmis valdžiomis.

Pastaruoju metu prezidentas buvo išsiuntęs savo pavaduotoją į Kiniją, diplomatomas buvo pavedęs konkrečiai tartis dėl diplomatinio santykių atnaujinimo su Maskva, pats priėmė pakvietimą pasisvečiuoti Maskvoje ir t.t. Bet paskutinis lašas pilname puode, kaip paprastai, buvo visai nedidelis. Gerindamasis su Castro valdžia Kuboje, Quadros užkabino ant krūtinės aukščiausią Brazilijos ženklą Kubos atstovui Pietų Amerikos konferencijoje ir Kubos svarbiausiam komunistintojui Guevarai.

Tas, iš esmės ne toks svarbus, bet "teatriškas" poelgis sukėlė audrą Brazilijos konservatyviuose ir net liberaliuose sluoksniuose. Visa eilė karininkų tuč tuojau nusiuntė prezidentui savo turimus tokius pačius pasižymėjimo ženklus, nurodydami, kad jiems gėda nešioti tą ženklą, kokį dabar Guevara nešios. Netrukus prezidento ir priešai ir draugai buvo apstulbinti net ir tam "neapskaičiuojamam" žmogui nepaprastu pasielgimu. Jis atsistatydino ir išskrido namo, į Sao Paulo...

Kokia svarbiausioji tos "šluotos nuo koto nusimovimo" priežastis? Tikriausiai ne medalių grąžinimas. Greičiau sustiprėjęs net buvusių rėmėjų priekaištavimas. O svarbiausia, turbūt, tas, kad Quadros bus supratus, jog jam, matyt, nepavyks tesėti svarbiausius pažadus — greit sutvarkyti Brazilijos ekonominę padėtį ir išnaikinti korupciją.

Nors Jungtinėms Valstybėms galėtų būti ir lengviau ant širdies pasišalinus tam sunkiai sukalbamam žmogui iš politikos didžiausioje Pietų Amerikos valstybėje, bet iš tikrųjų tas pasišalinimas kelia daugiau susirūpinimo, negu pasitenkinimo. Nes prieš akis visu griežtumu stoja klausimas: o kas gi dabar?

Viceprezidentas, kuriam normaliai turėtų tekti prezidento pareigas likusiam beveik puspenktų metų laikui, yra kairysis, Castro ir Mao (jei ne atvirai Chruščiovo) simpatikas, ir jis gal vestų Braziliją į prokomunistinį frontą dar skubiau ir toliau, negu tai būtų daręs Quadros. Galimas dalykas, kad įtakingi kariniai sluoksniai sukludys viceprezidentui užimti prezidento vietą. Galimas dalykas, kad po poros mėnesių bus nauji rinkimai. Kas tada ateitų, nežinia. Gal ir tas pats Quadros, tik "raguotėsnis", negu buvo? Arba, gali ir suirutė prasidėti, ir nežinia, kas tada sėkmingiau žuvas drumstam vandeny...

Brazilijos gyvenimą gerai pažįstantieji visada primena, kad ten yra natūraliausias sąlygos komunizmui įsigalėti. Viena, kad ten nepaprastai daug skurdo, o antra, Maskva į tą skurdą niekad nebuvo primerkusį akių ir stropiai ruošė komunistinės sistemos šalininkus — agitatorius ir organizatorius.

Dabartinis karo ministeris, kuris kol kas laiko vadeles, kad komunizmas nepradėtų revoliucijos keliu įsigalėti, teisingai Brazilijos būklę apibūdino: ateinantieji mėnesiai bus kieta kova, kad komunizmas nepasmaugtų demokratijos. Bet ar jų abiejų vietą neužims naujas diktatorius, tai mažiausiai tektų stebėtis, jei taip įvyktų.

Korp. Neo-Lithuania stovykloje korporantė Rūta Mackevičiūtė skambina varpu kviesdama pietų po gražią apylinkę išsiskirščiusius stovyklautojus.
Vyr. Gedgaudo nuotrauka

NAUJŲ ĮSTATYMŲ KRUŠA ANT LIETUVOS (3)

V. RASTENIS

"GARANTIJOS" BAUDŽIAMOJOJE BOLŠEVIKINĖJE TEISENOJE

Tiesiog džiugiai iš pirmo žvilgsnio atrodo oficialūs naujo Lietuvai suteikiamos baudžiamosios teisenos kodekso aiškinimas:

"Projektas teikia visiškai realias garantijas, kad nebūtų patraukiami baudžiamojon atsakomybėn ir nuteisiami nekalti asmenys. Kalinamasis turi teisę žinoti, kuo jis kaltinamas, ir duoti paaiškinimus dėl pareikšto jam kaltinimo, teikti įrodymus, pareikšti prašymus, baigus parengtinį tardymą, susipažinti su visa bylos medžiaga, turėti gynėją, dalyvauti teisminiame nagrinėjime pirmosios instancijos teisme, pareikšti nušalinimus, apskųsti tardytojo, prokuroro ir teismo veiksmus bei sprendimus. Teisiamasis turi paskutiniojo žodžio teisę".

Tiesa, ir ligi šiol veikuosiose bolševikų baudžiamosios teisenos nuostatuose daugelis čia minimų (dabar jau "realiai garantuojamų") teisių buvo įrašytos. Bet, šalia to, kas įstatymuose parašyta, daug, gal daugiausiai reikšmės turi praktika, kurios liudininku ir man pačiam yra tekę būti. Vieni momentai Butyrkų kalėjime, Maskvoje, 1940 metų, turbūt, spalio mėnesį, pasitaikė prisiartinti prie tardytojo stalo vos porą žingsnių (tai atsitiktinumas, nes sovietiniai tardytojai tardomąjį visada laiko "pagarbiame nuotolyje", ant taburetės, tolimame kambario kampe). Ką spėjau ant to stalo pamatyti, tai buvo nedidelė knygtė, žaliu viršeliu, ant kurios buvo išspausdintas pavadinimas: "Soveršenno sekretno. Instrukcija o proizvedeniji ugodnogo sledstva dlia sledovatelej NKVD SSSR" (Visiškai slaptai. Instrukcija apie baudžiamosios kvotos vykdymą TSRS VRLK tardytojams). Gal pastebėjęs mano žvilgsnį, tardytojas paėmė knygtę ir įkišo į stalčių. Vadinasi, negerai, jeigu kas nors iš viso žinos, kad tokia slapta instrukcija yra. Štai, pagalvojau, kur surašyti tikrieji bolševikinės teisenos įstatymai. O viešieji ir

tada neatrodė taip jau labai blogi. Klausiu tardytoją, kuo pagaliau jie mane kaltina. O tas, nepaprastai nuosirdžiu tonu, atsako, kad... niekuo. Kaip tai niekuo? Tai kodėl baudžiate? Jis vėl, nekaltiausiai — argi baudžiame? Niekio panašaus! Kaip gi nebaudžiate, jeigu laikote kalėjime, išvežę svetimą kraštą, ir neribotam laikui, — argi tai ne viena iš aukščiausių bausmių? Ne, nieko panašaus. Labai klysti, esą, laikydamas tą bausmę. Čia ne bausmė, čia tik apsauga. Laikai, matot, dabar neramūs, vyksta permainos, visokių dalykų gali atsitikti, tai mes manom, kad taip bus saugiau... Tuo tarpu iš užu sienos, iš kito tardytojo kabineto, pasigirsta nesuvaldytas vyro riksmas, sumišęs su "devynais" tardytojo keiksmiais, paskui verksmas ir maldavimas: "pomiluite, ja že ničeho ne znaju, skazite, v čiom ž ja vinovat!" (susimildami, aš nieko nežinau, sakykit, kuo gi aš kaltas!).

Vadinasi, ten vyko tardymas pagal vieną iš perskyrimų tos instrukcijos, kurią manasis tardytojas ką tik paslėpė stalčiuje. Viešuosiuose teisenos įstatymuose, žinoma, nieko panašaus nebuvo parašyta. Kai po kokio mėnesio nuo to įvykio tardytojas padėjo prieš mane savo nutarimą (tai jis darė tiksliai pagal viešuosius tardymo nuostatus), nutarimo motyvuose pamačiau surašytus sovietinio (ligi šiolinio) baudžiamosio kodekso straipsnių numerius: 58-1, 58-8, 58-10 ir "per 16" (tai yra, pagal analogiją!) 58-13. Tik daug vėliau, ištrūkus, pavyko sužinoti, kad tų straipsnių "receptai" buvo diapazone nuo 3 metų kalėjimo iki "aukščiausios socialinės gynos priemonės" (t. y., sušaudymo) imtinai. Tada, matydamas tą numerių virtinę, nors mintyse ir nelaikydamas to jokia staigmena, dėjausi nustebęs ir klausiau tardytoją: susimildami, kaip gi čia da-

BENDRUOMENEI BŪTŲ GERIAUSIA

Šį savaitgalį New Yorke susirenka Lietuvių Bendruomenės Taryba. Susirenka apžvelgti bendruomeninius darbus ir sudaryti vykdomąją valdžią. Pagal veikiančius įstatus, bus išrinktas Tarybos prezidiumas, bus išrinktas pirmininkas, o šis jau pristatys Tarybai tvirtinti visą savo kabinetą — valdybos narius.

Pas mus, Chicagoje, kalbama, kad čia ieškoma pirmininko. Esą, tokius pasiūlymus yra gavę du bendruomenininkai — T. Blinstrubas ir J. Jasaitis. Tik man nežinoma, kas tokius pasiūlymus darė, nes šios Tarybos ir Valdybos kadenicija pasibaigusi, o naujoji dar nesusirinkusi. Bet, greičiausiai, kaip ir pridera, sena vadovybė kalbina tai vieną tai kitą, kad staiga nesusidarytų spragos, kad būtų kandidatų Bendruomenės valdžios postams užimti.

Nors Bendruomenė yra ne partiniais pagrindais organizuojama ir jos Taryba renkama, bet man atrodo, kad geriausia būtų, jei Tarybos ir Valdybos pirmininkai būtų ne tos pačios srovės veikėjai. Tada būtų solidžiau ir pačiai Bendruomenei naudingiau.
K. PLEINYS,
Chicago

bar! Sakot, kad niekuo nekaltinat, o čia tiek paragrafų prirašyta! Norit, kad pasirašyčiau po nutarimu, o aš netgi nežinau, ką tie skaitmenys reiškia, kas tuose paragrafuose pasakyta. Ar aš negaliu gauti paskaityti bent jų tekstus?

O ne, ne, sako jisai, čia nėra ko rūpintis, čia tik formalumas. Matot, pagal mūsų sovietinius įstatymus (vadinasi, suprask, kad kitur gi tai taip gerai nėra!) nevalia laikyti žmogų suimta ilgiau kaip 48 valandas, nepateikus jam kaltinimo. O kadangi turėjai būti sulaikytas, tai yra būtina tą "apiipavidalinimą" ("oformitį"). Bet čia teisiškai viskas tvarkoj: čia mano nutarimas, o čia ir Maskvos vyresniojo prokuroro rezoliucija, patvirtinimas, taigi viskas pagal įstatymus. (Suėmimas įvyko Lietuvoje, dar prieš "inkorporaciją", taigi ne tik faktiškai, bet ir formaliai svetimoje valstybėje, o "apiipavidalinimas" įvyko jau Maskvos tardytojo ir prokuroro įsakymais, ir tik kvadratinė mėnesyje po suėmimo, vietoj pačiuose sovietiniuose įstatymuose: numatyti 18 valandų).

Taigi, dabartinė kalba apie "realias teisių garantijas" iš vienos pusės yra prisiųstas, o iš kitos pusės ta kalba skamba gana įartinai: kiek realesnės bus iš tikrųjų tos garantijos dabar? Kada ir kas panaikino ar panaikins tas instrukcijas, surašytas slaptoje žalioje knygelėje? (Bus daugiau)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokejėm kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygtę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

KELIONĖS AMERIKOJE 1922–1924 METAIS

Ištrauka iš A. Žmuidzinavičiaus atsiminimų "Paletė ir gyvenimas" (10)

Pavakare privažiavome Bakersfield miestą, prie kurio 1923 metais buvo gauta iš žemės ketvirtadalis viso pasaulio naftos. Miškas geležinių siurblių bokštų, debesys dūmų. Nejaukus vaizdas.

Atsidusome lengvai tik tada, kai, palikę užpakalį saulėje klo-

nę, puikiu betoniniu plentu įvažiavome į Sierra Nevados kalnų labirintą. Buvo į ką pažūrėti. Netrukus skendome tarpekliuose, lipome sienomis, ritomės per kalnų nugaras. Kelias raitėsi kaip gyvatė. Apie greitą važiavimą negalėjo būti nė kalbos. Taip lipome vis aukštyrą ir aukštyrą...

Buvome pačiam kalnų vidury ir aukščiausioje jų vietoje, kaip pasakutiniai saulės spinduliai raudonų auksu apipylė kalnų viršūnes. Širdį mums liūdesys suspaudė. Neteks mums šiandieną pasiekti Los Angeles. Taip nejauku naktį kur kalnų plyšy. arba urve, be vandens, be laužo.

Bet ką veiksi? Leistis naktį kalnuose žemyn, kad ir geru keliu, be galo nejauku, pavojinga. Tad ritomės tyliai, nieko nekalbėdami, ir dairėmės aplink, ar nepamatysime kur kokios šiek tiek patogesnės vietelės pastatyti automobiliui ir patiems prisiglausti. Staiga nudžiugome. Apvažiudami vieną granito sieną, pamatėme nepertoli nuo kelio šokišiais tokiomis krūmokšniais apaugusią aikštelę. Jos gilumoje, pauoly-- porą fordy, palapinė ir keletas žmonių. Aišku, turistai.

Ilgai negalvodami, pasukom ir atsidūrėm aikštelėje. Jau buvome pradėję kraustyti savo daiktus, bet kai kurie pastebėti dalykėliai paskatino mus kuo greičiau sėsti į vežimą ir nešintis iš čia kuo toliausiai. Pirmiausia, pamatėme, kad visi tie piliečiai atrodo, tiesiog tariant, bomai (plėšikai, chuliganai). Keli jų, sėdėdami žemėje, lošė triukšmingai kaulėliais, skambindami pinigais. Kiti jau įvažiujant pasitiko mus juokais ir pastabomis, lyg ieškodami priekabių. Kai kuriems iš kelnų kišenių kyšojo reikšmingo dydžio revolveriai. Viena vyriškai apsirengusi moteris krapštėsi prie laužo, kita, rūkydama papirosą, sėdėjo prie lošiančiųjų.

Netrukus vienas iš vyrų priėjo prie daktaro ir, lingiuodamas į šalį, akimėčiškai, be jokių įžangų tarė:

--Ei, mister, man nepasisekė, prasišiočiau, paskolink dešimt dolerių. Atsišiočiau, grąžinsiu su nuošimčiais. Aš tikiuos, tu atneši man laimę.

--Man tas visai nerūpi,-- atsakė daktaras,-- aš tau jokių pinigų su savim nevežioju.

--Ak, tai tu toks!-- išsižiojo, įsiremęs kumščiais į šonus, avantiūristas:-- tai sunkią valandą kelionėje draugui nenori padėti!

Ir, smakrą iškišęs pirmyn, pradėjo artintis prie niūriai nusiteikusių mūsų daktaro.

--Eik po velniui!-- iškošė Alius pro dantis:-- kad aš tave pavaišinsiu, tai tu kultūrečiais nuo čia nusirisi,-- ir pakratė rankoje geležinį keltuvą.

Mano rankoje atsidūrė mūsų surūdijęs revolveris, kurį aš, paėmęs iš automobilio, pamažėl apžiūrinėjau.

--O tu čia su savo puška ne-paraduok, nes pas mane atsiras tau gal kiek didesnė,-- išsi-viepe mano adresu naujas "kelionės draugas" ir, išsitraukęs iš užpakalinės kišenės didesnį blizgantį revolverį, pakratė juo ore.

--John!-- pasigirdo moteriškos balsas nuo laužo.-- Liaukis tu ten, juk matai, kad tai kokie nenaudėliai-- grinoriai,-- ir, pribėgus prie vyriškio, nusi-tempė jį prie palapinės.

--Aš juos pamokysiu mandagumo,-- murmėjo tas, moters traukiamas laužo link.

Daktaras stovėjo raudonas kaip burokas ir spaudė rankoje savo geležinį įrankį. Mūsų moterų vei-

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

Cott

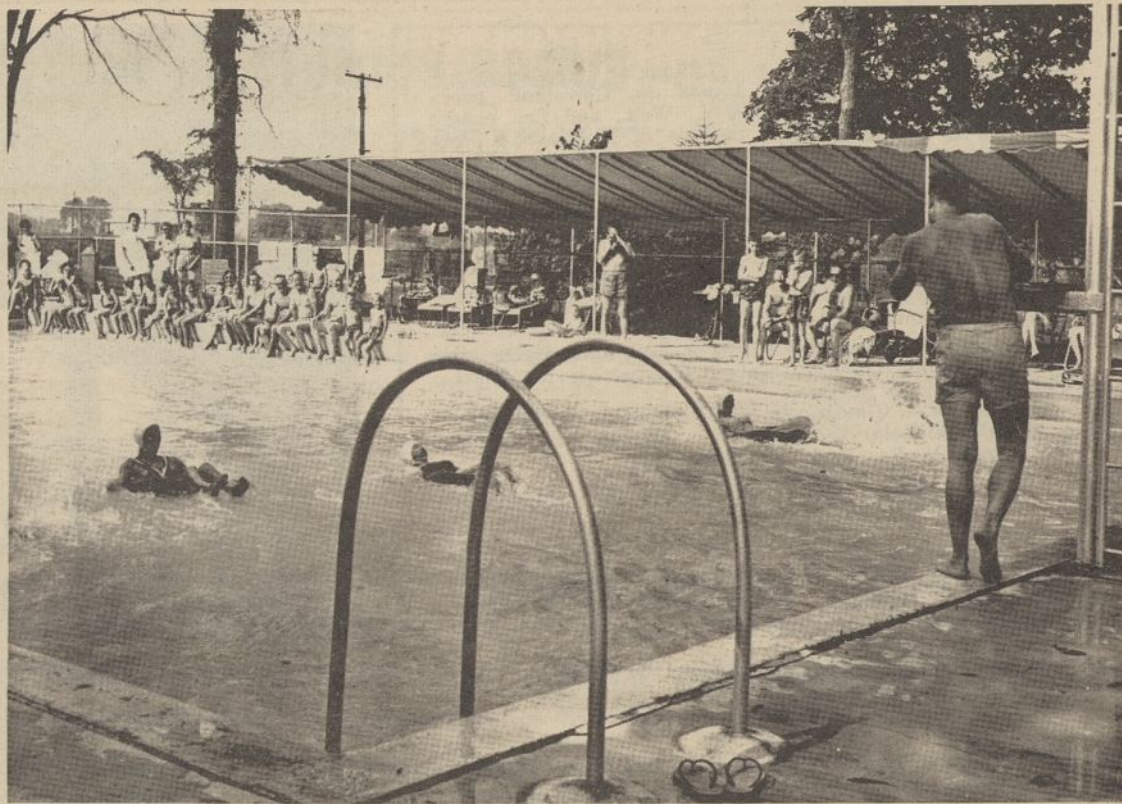
QUALITY BEVERAGES

into
your home.

IT'S **Cott** TO BE GOOD

MARVEL BEVERAGE CO.

8915 CRANE AVE.
BR 1-4400

Tai ne olimpinės plaukimo rungtynės, o vasarojančių pas Bačiūnus Tabor Farmoje linksmas išdykavimas gražiame maudymosi baseine, prižiūrint plaukimo vadovui. Ateinančią savaitę rugsėjo 8-10 d. į Tabor Farmą suvažiuos santariečiai į šiemetinį suvažiavimą. P. Petručio nuotrauka

dai pasidarė labai karingi, akys mėtė kibirkštis.

Matydami, kad su tokiais maloniais kaimynais menkas bus čia poilsis, sėdom ir pasileidom toliau. Kiek pavažiavę, išgirdome iš aikštės pusės du revolverių šūvius. Tur būt, juokus darė.

Netrukus visai sutemo. Tik priešaky toli, aukštai padangėse, kalnų viršūnės dar kaip žarijos žėrėjo.

Iš juodų plyšių ir šiurpulingų bedugnių automobilio šviesoje pradėjo lįsti uolų baidyklų pavidalai. Kelias nuolat, rodos, baigėsis baisiomis kiaurymėmis, ir, tik arčiau privažiavus, pasirodydavo, kad dar galim važiuoti. Prieš akis nuolat milžinai, sienos, juodos tuštumos. Baisu, didingai!

O buvo ir tokių vietų, kad daktaras sulaikydavo automobilį per kokią pėdą nuo bedugnės. Kelias darydavo tokias kilpas, kad nebuvo galima taip staiga pasukti mašiną. Tada išlipdavom, šurpas mus krėsdavo, žvilgterėjus, koks pavojus mums grėsė. Reikėdavo pavartyti automobilį atgal ir vėl sukti priekin, kad nenuardėtų kur nuo kelio briaunos. Ir taip per porą valandų. Tai buvo per daug šiurpi kelionė. Pagaliau galvoje mums pradėjo užti, akis ėmė skaudėti nuo įtempto žiūrėjimo į baisią tamsą, nervai išklero.

Atsidusome lengviau, kai pajutom, kad kalnų kelias pasibai-gė ir kad ritamės plačiu tiesiu lygumų plentu.

Netrukus pamatėme lentelę, rodančią į stovyklą, ir pasukome, tikėdamies ten apsinakvoti. Ta stovykla tai buvo ūkininko kiemas, kur už pusę dolerio galima pernaktvoti. Išėjęs šeimininkas parodė mums vietą po dviem medžiais labai nudribusioms šakomis ir švelniais lapais. Ten ir pasistatėme savo palapines. Tai buvo Kalifornijos baltųjų pipirų medžiai (Shinus), kurių mes, tuojau pasiskyrę, paragavom, norėdami įsitikinti, ar tai iš tikro pipirai. Pipirmedžių globoje, nors ir be vakarienių, tą naktį saldžiai miegojome. Baisiai jau buvome nuvargę.

Šių medžių sėklų aš buvau parsivežęs Lietuvon. Daviau jų mūsų Botanikos sodui ir pasėjau pas save. Ar sode jie dar auga, nežinau, bet savo kambary dar ir šiuo metu turiu jų du medelius. Auga, bet nežydi.

Jų lapai turi įdomią ypatybę-- įmesti į vandenį, ima strikčioti. Juos stumdo besiveržiančio iš jų eterinio aliejaus atotrankos (reaktyvinė) jėga.

Anksti rytą pabudę, vėl jaurėmės visi sveiki ir pilni noro vykti toliau. Šiaurėje ir rytuose dūlavo mūsų vakar pervažiutos didžiulės plikos kalnų masės. Tegų juos ten! Tas viskas jau pra-eity. O vis tik mes juos visą savo gyvenimą atminsim.

Žemėlapis rodo, kad nakvojo-me netoli miestelio Saugus. Pamanykite! Dievas žino kokioj Kalifornijoje, kur pipirai auga, ir tai beveik lietuviškas vardas!

Tik kelios dešimtys mylių į Los Angeles.

Pačiame mieste nebuvo kur stovyklauti, ir, žinoma, pats miestas mūsų netraukė. Todėl nuvažiavome į Los Angeles jūros maudykles, būtent į Ilgąją pakrantę. Tai kelios dešimtys kilometrų nuo miesto prie pat vandenyno, vieta su puikiu paplūdimiu, nuostabaus gražumo vilomis, palmių alėjomis, didžiuliais viešbučiais ir t.t. Pasistatėme palapines dideliame apvertame lauke, kur palmės ir kvepiantieji eukaliptai teikė malonaus pavėsio. Stovykloje jau stovėjo apie šimtas palapinių. Buvo pietų metas. Susikūrėme lauželi. Mūsų šeimininkas iškepė mums po "steiką". Tad sėdė, kas ant lagaminų, o kas ir tiesiog ant smėlio, linksmai sau užkandžiavom.

Staiga čia pat po Giedrės kojom pradėjo žemė judėti. Krust krust smėlys į viršų, ir vėl ramu. Mergaitė nustebinta pašoko ir įkibo į motiną. Mes irgi negalėjome suprasti, kas čia darosi. Kurmis ne kurmis, tik per plaučius žemė juda. Valandėlė ap-sistoja, ir vėl pradeda žemė kilti ir į šalį byrėti. Tik stebuklai! Žiūrim, toje vietoje iš žemės išlindo storas bukas gyvulio snukis. Jo spalva tokia pat, kaip ir tas smėlys, sunku net įžiūrėti, tik juodos akys kaip sagos blizga. Pasirodė ir staiga vėl pranyko. Smėlys pas-kui jį užsipylė. Pasiliko tik smaila kaip piltuvo duobė. Mes sėdėjome visi, be galo susidomėję ir nejudėdami.

Paraginkit savo
pažįstamus užsipre-numeruoti DIRVĄ.

Vienuolis kun. A. Sabaliauskas Tabor Farm vasarvietėje kalbasi su Helen Bachuniene, tvarkančia vasarvietės svečių registraciją. V. Noreikos nuotrauka

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

**Serving Greater Cleveland
for 69 years**

SAVINGS
EARN

4%

Current Rate

Accounts
Insured to
\$10,000

**CLEVELAND FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

FORMERLY SOUTH SIDE FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

3115 West 25th Street at Clark 250 Superior Avenue N. E.

5219 Pearl Road at Brookpark 20970 Westgate, Fairview Park

2184 Warrensville Center Road 6868 Pearl Rd., Middleburg Hts.

Member Federal Home Loan Bank System

Member Federal Savings & Loan Insurance Corporation

Since 1892

BEST WISHES
To All the Lithuanian People

EMIL J. MASGAY

COUNTY CLERK OF COURTS

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

**DAIRYMEN ICE CREAM
COMPANY**

3068 WEST 106th STREET
OR 1-2300

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

UNITED PROVISION

CLEVELAND and COLUMBUS, OHIO

BEST WISHES

M. O. MATTLIN

SPINET PIANOS OF
DISTINCTION

Easy Terms can be
Arranged

2027 EUCLID AVENUE
PR 1-7633

BEST WISHES

NELSON'S

FAMILY STYLE
RESTAURANT

Private Parties
— Banquets

Wedding Anniversaries

Open Daily — 5 P. M.

Sundays 12 to 7 P. M.

1422 ADDISON ROAD

EX 1-4000

Greetings and Best
Wishes To Our Friends
and Patrons

**FAMILY RUG
& CARPET
CLEANING CO.**

Rug Cleaning and
Repairing in Our Plant
or in Your Home
City Wide Pick Up and
Delivery

All Work Guaranteed
Insurance Covered

5440 BROADWAY
BR 1-4500

SVEČIUOS PAS DAILININKĄ VYTAUTĄ K. JONYNĄ

(2)

Kūrybos kely Vyt. K. Jonynas nesustingęs į druskos stulpą. Pradžioje jo piešinys artimas klasiškiniam piešiniui, savo dvasia to meto jo darbai gal kiek buvo giminingi liet. liaudies kūrybos primityvizmui, bet vėliau jo linija pasidarė laisva, kupina fantazijos ir gyvybės, savaiminga ir jonyniškai individuali. Ankstybes ir naujausi jo darbai liudija, kad jis yra moderninio meno kūrėjas, bet... nenusibloškęs į kraštutinumus ir nepraradęs savojo Aš, kas dabar neretai su dailininkais atsitinka. Tai įvyko gal todėl, kad Vyt. K. Jonynas visa savo siela yra estetas, turįs puikų skonį ir gyvą meninės atsakomybės jausmą, o gal, pagaliau, negali išsivadėti to meistriškumo, kurį jam davė Kauno ir Paryžiaus mokyklos, kuriam ypač jis pats turėjo daug dienų ir naktų sugaisti...

Kas pasakyta, tai dar nėra gerai išbaigtas Vyt. K. Jonyno portretas. Nėra čia jo darbų išsamesnės ir gilesnės analizės (tam ir užsimojimo neturėta), nepaminti ir nepacituoti apie jį svetimųjų atsiliepimai, savųjų kritikiniai aptarimai, neišvardinti garbės ženklai, kuriais jis buvo apdovanojamas, nes Dirvos plotai ir reportažo pobūdis jau verčia eiti prie minėtų "paskutinių naujienų". Šiuo metu dail. Jonynas mažiau kuria grafikos darbų, yra daugiau atsidėjęs akvarelinei tapybai (ar akvarelių liejimui) ir vitražų kūrybai. Visų pirma, pakelėję į svodinį pokylių, mes sustojam apžiūrėti Pranciškonų koplyčią Brooklyne, N. Y., kuri yra padabinta Vyt. K. Jonyno vitražais, Košubienės stacijoje ir T. Valiaus tapybiniu kūriniu, kylančia nuo grindų iki lubų. Tėvas Kęstutis buvo didžiai malonus mums atverti duris ir mažąją šventovę parodyti. Aplamai Tėvai pranciškonai yra neužtemdomas pavyzdys, kaip reikia lieti, maldos namus dekoruoti. Visos tos meninės vertybės, nors atskirų dailininkų kurtos, koplyčios darnumo ir jos mistinės nuotaikos neskaldo. Gal kiek mažiau šviesos gauna įdomus T. Valiaus darbas. Košubienės stacijoje yra savaimingas ir giliai išgyventas Kristaus Kančios kelias, kažkas nepaprasta ir žavų. Vyt. K. Jonyno vitražai — didelio esteto ir meistro darbai. Jie imponuoja ne tik vitražinių spalvotų stiklų darna, bet ypač viso lango išbaigta forma ir piešinių bei figūrų grakštumu (pvz. Veronikos drobė su Kristaus galva virš didž. altoriaus). Tėvų Pranciškonų koplyčia savo meniškumu mums padarė gilų įspūdį. Turbūt, tokį pat įspūdį ji daro ir visiems kitiems, kurie ją lanko.

Sekmadienio rytą, tuoj po pusryčių, mes turėjom antrą dailės puotą. Dail. Vyt. K. Jonynas iš savo studijos mums atnešė pa-

STASYS SANTVARAS

rodyti gal daugiau negu trisdešimt didelių lakštų savo akvarelinės tapybos. Iš tikro, tie jo darbai, gamtos motyvą tematika, yra spalvų simfonijos. Su koku laisvumu, su koku skoniu ir pajautimu visa tai atlikta! Tiesa, tai moderni akvarelės liejimo technika,

ar kada nors, ateity, mes pajėgsim apčiuopti, koks iš tikro dailininkas buvo Vyt. K. Jonynas...

Valandą kitą pasišnekėjus ir atsikvėpus, Vyt. K. Jonynas pasiūlė mums apžiūrėti jo vitražų studiją. Esu matęs ne vieną dailininko mansardą (didelį kambarį po stikliniu sto-

Vyt. K. Jonynas Pranciškonų koplyčios Brooklyne didžiojo altoriaus vitražas

naujos spalvų gamos, bet ir koks gilus formų ir saiko jausmas. Aš ir dabar matau tas pelkes tarp juodu, tamsiai mėlynų, šviesiai žalių ir auksinių medžių, iš raisto bėgančių į giedrą dangų. Auksinis rudenėlis, nors rastas šio krašto gamtoje, nepaprastai primena Lietuvos peisažą. Ne be susijaudinimo peržvelgus tas Vyt. K. Jonyno akvareles, į širdį įsisuko sunkus liūdesys. Savam krašte tie jo darbai būtų pasididžiavimą kelianti dailės galerija, o dabar, kai jie bus išmėtyti įvairiuose namuose svetur,

gu), tad sunkiai kėliausi nuo patogios sofos, sunkiai kilau į tą žygį, nes man atrodė, kad nieko įdomesnio už akvareles nepamatysim. Žinoma, akvarelė yra sau dailė, o vitražai sau, bet, va, šioj vietoj netikėtai pats save pagavo savo netikėjime.

Dail. Vyt. K. Jonyno ir jo mokinio Shepherdso vitražų studija anaipatol nėra mansarda po stikliniu stogu. Tai dviejų aukštų savi namai, didžiulės salės, kuriose pilna visokių dydžių ir įvairių paskirčių stalų, apkrautų piešiniais, brėžiniais, stiklo ir metalo medžiagom, vitra-

žinių langų paties Jonyno išbaigtais projektais; sienos apkabintos milžiniškom šventųjų figūrom, o vienam kambary stovi gaminė krosnis, kurioj nuo karščio piešinio linijos ir papildomos spalvos įsigeria į stiklą. Pasirodo, Vyt. K. Jonynas savo studijoj yra atradęs ir kai kurių vitražų darbo patobulinimų (tai pastebėjo dail. Vikt. Vizgirda, kuris pats dirba vitražų studijoj). Jis atskirų figūrų ar jų dalių nelipdo ant molbertų, bet turi eilę iš apačios elektra apšviestų nedūžtančio stiklo stalų, kur, esą, "patogiau ir greičiau dirbi". Iš viso, tai nėra jokia dailininko studija, kaip iš seno mes ją suprantam, bet tikra įmonė. Be Vyt. K. Jonyno ir Shepherdso šiuo metu joj dirba dar aštuoni vitražų specialistai. Kaip žinom, dail. Vyt. K. Jonynas yra sukūręs vitražų vienai Chicagos liet. bažnyčiai, Pranciškonų koplyčiai Brooklyne, bene porai amerikiečių bažnyčių, o šiuo metu visa įtampa dirba vitražus prel. Balkūno statomai bažnyčiai ir yra laimėjęs tarptautinį konkursą (konkurse varžėsi dvi prancūzų, keletas amerikiečių firmų ir Jonynas) papuošti vitražais naujai statomą bažnyčią kur nors netoli New Yorko. Kokios apimtys bus tie vitražai, galima spręsti iš to, kad mažiausio lango aukštis 16 pėdų, o daugumos 27 pėdos. Dail. Vyt. K. Jonynas pats kuria tų vitražų modelius, pats vitražus savo studijoj techniškai atlieka, pats prižiūri tų langų įstatymą bažnyčiose. Kad aprėptum darbo dydį, kad pamatytum, kiek reikia padaryti piešinių ir brėžinių, kiek sudėlioti į vitriną spalvų — stiklų, kol vienas toks milžinas langas apipavidalinti a m a s vitražu — reikia pačiam studiją aplankyti. Čia gal bus gana pastabos, kad, pažvelgus į mūsų trumpą amžių Amerikoj, dail. Vyt. K. Jonyno vitražų studija Jamaicoj, N. Y., yra apčiuopiamas stebuklas. Grįžta mintis, kad tą gali padaryti tik tie, kurie yra veržlūs ir energingi, o svarbiausia tie, kurie turi didelį talentą ir yra savo meno meistrai. Jeigu Vyt. K. Jonynas to pasiekė, tai ir čia rašomi pasigėrėjimo žodžiai negali nuo jo atsokti.

Porą dienų nėra baisiai ilgas laiko tarpas ypač tam, kuris svečiuojasi. Nuosirdžių linkėjimų lydimas padėka Rasai ir Algimantui Gustaičiams, kad jie mums sudarė progą aplankyti New Yorką, o tuo pačiu ir pasižmonėti Jonynuose. Jonynams didis dėkui už viešnagę, gausiai sotinusią kūnus ir sielas. Mielas bičiuli ir meisteri, Viešpaties palaima tegu visada būna su Tavim!...

Porą dienų nėra baisiai ilgas laiko tarpas ypač tam, kuris svečiuojasi. Nuosirdžių linkėjimų lydimas padėka Rasai ir Algimantui Gustaičiams, kad jie mums sudarė progą aplankyti New Yorką, o tuo pačiu ir pasižmonėti Jonynuose. Jonynams didis dėkui už viešnagę, gausiai sotinusią kūnus ir sielas. Mielas bičiuli ir meisteri, Viešpaties palaima tegu visada būna su Tavim!...

Porą dienų nėra baisiai ilgas laiko tarpas ypač tam, kuris svečiuojasi. Nuosirdžių linkėjimų lydimas padėka Rasai ir Algimantui Gustaičiams, kad jie mums sudarė progą aplankyti New Yorką, o tuo pačiu ir pasižmonėti Jonynuose. Jonynams didis dėkui už viešnagę, gausiai sotinusią kūnus ir sielas. Mielas bičiuli ir meisteri, Viešpaties palaima tegu visada būna su Tavim!...

Porą dienų nėra baisiai ilgas laiko tarpas ypač tam, kuris svečiuojasi. Nuosirdžių linkėjimų lydimas padėka Rasai ir Algimantui Gustaičiams, kad jie mums sudarė progą aplankyti New Yorką, o tuo pačiu ir pasižmonėti Jonynuose. Jonynams didis dėkui už viešnagę, gausiai sotinusią kūnus ir sielas. Mielas bičiuli ir meisteri, Viešpaties palaima tegu visada būna su Tavim!...

MASKVOJE IŠLEIDO ŽURNALĄ ŽYDŲ KALBA

Tryliką metų visoj Sovietijoj nebuvo jokio periodinio spaudos leidinio žydų kalba, išskyrus mažą laikraštėlį tolimam Birobidžane, neva autonominėj žydų sritį (kur žydai nesudaro gyventojų daugumos). Nors yra plačiai paplitusi nuomonė, kad bolševikų valdžia esanti "žydiška" (turint galvoj, kad buvo žinoma visa eilė žymių bolševikų vadų žydų, kad Vakaruose nemaža žydų vaidina skatinantį vaidmenį probolševikiniuose sąjūdžiuose, kad net pagautų bolševikų šnipų tarpe žydai kažkodėl užima kone vyraujančią poziciją), žydų kaip tautos ir kaip tikybinės grupės, padėtis Sovietijoje nepavydėtina. Ji net žymiai blogesnė, negu daugelio kitų tautybių, išskyrus, nebent čigonus.

Jei iki 1948 metų žydai dar turėjo šokių tokių galimybių viešai reikštis jų kalba spausdintu žodžiu, tai nuo tada tas jų reikšmės tapo visiškai nušluotas iš viešumos. Priežastis — Maskvos žydų parodytas per didelis entuziazmas Maskvon atvykusiam Izraelio ambasadoriui. Stalinui tai nepatiko, ir buvo įsakytą viską, kas dar buvo užsilię žydiška, likviduoti. Užsienio žydų keliamas kaltinimas bolševikų valdžiai, kad ji esanti sistemingai antisemitizmas, nėra visai be pagrindo. Prieš Stalino mirtį sutaisytoji stambi byla specialiai prieš žydus gydytojus, neva tyčia nuodijusius didžiulius bolševikų vadus, irgi, matyt, buvo vienas iš priešžydiško nusiteikimo padarinių.

Tiesa, bolševikų "antisemitizmas" yra kiek kitokio pobūdžio, negu "normalusis" antisemitizmas. Būtent, jis tenai yra ne rasinis, o politinis. Jei žydas geras bolševikas, tai tvarkoj. Bet žydams tenai daromas priekaištas yra ne tas, kad jie gimę žydai, o tas, kad jų nusiteikimas esąs "kosmopolitiškas", tai yra, kad jiems "ten tėvynė, kur gerai", kad jie dažniausia neturį prisirišimo prie sovietinės "tėvynės" ir labiau negu kitos tautybės, per savo stipriau veikiančias tarptautines organizacijas, apčiuopiamiau sugeba realizuoti savo simpatijas "nesocialistiniams" kraštams...

Sovietijoj žydų dabar priskaičiuota apie 2 milijonus (įskaityti ir 25,000 Lietuvoj gyvenantieji). Tai visgi beveik tiek, kiek lietuvių, daugiau kaip latvių, dvigubai daugiau kaip estų. Kai Pabaltijo kolonijose rusai leidžia bent formalią "tautinę kultūrinę autonomiją" (oficiali kalba, spauda, mokyklos), tegu ir "socialistinio turinio", dviems milijonams žydų — nieko. Tai pateisinti prieš viešąją nuomonę užsieniuose Chruščiovui ne taip jau lengva. Todėl pradedama ieškoti "kelio atgal".

Ilgą laiką spaudos žydų kalba visiškai likvidavimas buvo teisinamas tuo, kad įają, girdi, niekas nesidomi: nėra skaitytojų. Bet užsienio žydų atsikirtimas čia paprastas: iš kur žinot, kad nesidomi, jei neleidžiat spausdinti! Prieš kiek laiko buvo išleista keletas knygų žydų kalba: parinktų autorių veikalų, jų tarpe Šolom Aleichem rinkinys. Knygos buvo išpirtos. Va-

dinasi, netiesa, kad niekas nesidomi ir kad žydiškai net skaityti mokačių nelikę. Tad štai, dabar išleidžiamas jau ir literatūros žurnalas.

Tačiau būtų apgaulinga iliuzija, jei kas manytų, kad tai s a v a s ž y d ų žurnalas. Jis žydams tiek pat "savas", kiek lenkams "savas" yra Vilniuje kompartijos leidžiamas dienraštis "Czerwony Sztandar" (Raudonoji Vėliava). Žurnalo vardas -- "Sovietiš Heimland" (Sovietinė tėvynė). Leidžia -- Sovietijos rašytojų sąjunga. Redaktoriai žydai, bet, žinoma, ne "kosmopolitai". Tiražas -- 25,000. Dažnumas -- kartą per du mėnesius. O turinys -- "ne žvilgsnis pro mažo miestelio langą". Praktiškai tai reiškia -- pirmajame numeryje dainos apie Kubą ir Kongą, poema apie hidroelektrinę Sibire, Gagarino autobiografijos apžvalga...

Bendradarbių žurnalas turės apie šimtinę tokių, kurie dar ir dabar teberašą žydų kalba eiles, novelės, romanus, dramas. Pageidaujami esą ir užsienio žydų rašytojai, tik "pažangūs". Paprašytas paaiškinti, ką reiškia "pažangūs", redaktorius išvertė tą žodį į suprantamesnę kalbą štai kaip: "ne priešsovietiniai reakcininkai"...

Šis žurnalas galės būti akivaizdus paaiškinimas pasaulio žydams, kokių "kultūrinių savarankumų" naudojasi ir visos kitos tautybės sovietinėj imperijoj, turinčios net ir daug "savų" laikraščių, "savų" knygų ir "savų" mokyklų.

ŠYPSENOŠ

— ☆ ☆ ☆ —

DVI draugės pasakojasi atostogų įspūdžiais.

--Žinai, pasakoją viena, --pajūry aš susipažinau su vienu tipu, kuris norėjo pabučiuoti. Aš daviau jam per žandą. Bet jis nekrepdė dėmesio.

--Ir kas tada?

--Tada aš pasakiau, kad nebeoriu jo daugiau matyti.

--Ir kas po to?

--Jis užgesino šviesą.

Vieno cirko direktorius sužinojo, kad tolimame provincijos kaime gyvena žmogus su trimis galvomis. Jis jam tuoj parašė laišką, siūlydamas didelį atlyginimą už pasirodymą cirko programoje.

--Gera, aš sutinku su jūsų pasiūlymu, -- atsakė anas trigalvis vyras. --Atvyksiu ketvirtadienį ir kad jums būtų lengviau stoty mane pažinti, švarko atlake turėsiu įsisėgęs geltoną gėlę.

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 3 - 4 D.D. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas Jaunimo Centre.

LIET. ŽURN. SĄJUNGOS skyriaus rengiama Spaudos balius, rugsėjo 23 d. Balio Pakšto salėje.

SPALIO 1 D. Lietuvių rezistencijos grupių rengiama lietuvių tautos sukilimo, įvykusio 1941 m., 20 metų sukakties minėjimas, Dariaus-Girėno Amerikos Legiono Posto salėje.

SPALIO 12 - 15 D.D. A.L.R. K. Moterų Sąjungos seimas Nekalto prasidėjimo Panelės šv. parapijos salėje, Brighton Parke.

SPALIO 14 D. Lietuvos Gai-lingųjų Seserų Sąjungos balius Western Ballroom salėje.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke
SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKAI
Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!
TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	 5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac	.. 5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH whisky	 5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	 5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH, APRICOT importuoti prancūzų likeriai	 5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

HODELL CHAIN DIVISON.

NATIONAL SCREW & MFG. COMPANY

MAIN OFFICE AND PLANT

2440 East 75th Street
EN 1-2650

SEPTYNI SKIRTUMAI

(Nr. 99 sprendimas)

- Šunies ausis atsikišusi.
- Kabinos durys aukštesnės.
- Tamsiaplaukė mergina užsidėjusi maudimosi kostiumą su juostelėmis.
- Jos šukuosena yra žemesnė.
- Didžiojo namo vieno lango užuolaida nepakelta.
- Papildomyje mergina guli ant patiesalo.
- Vėliavos kryžius siauresnis.

DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ VASARVIETĖ ATLANTO PAKRANTĖJE LAKE HOTEL

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J.
PProspect 4-7788

Gražūs kambariai. Šviežias maistas. Žemos kainos. Savaitgaliais muzikai vadovauja Algirdas Kačanauskas populiariame "Anchor Room". Barui -- Danielius Averka, Kambario kaina asmeniui \$ 3.00.

Savininkai KUBAIČIAI IR ŽEMAIČIAI

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS IVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandenių ir pečių šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

P. J. KERSIS

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

KITI RAŠO

Lietuviai kunigai ir klierikai Romoje

"Tėviškės Žiburiai" atspaudė savo bendradarbio kelionės įspūdžius iš Romos. Tame rašinyje apie Šv. Kazimiero lietuvių kolegiją rašoma:

"Atsidūrus kolegijoje pirmasis įspūdis puikus. Pastatas nėra labai didelis ir neturi liuksusinių patogumų, bet čia gyventantiems jo pilnai užtenka. Maistas puikus ir dažnai pagaminamas visiškai pagal lietuvišką skonį, nes kolegijos virėjos yra seselės kornyietės iš Vokietijos, kurių tarpe ir yra lietuvaitė Toronte kadaise buvusi namų vyresniąja, seselė Patricija.

Žodis "kolegija" Romoje turi kitokią reikšmę nei Amerikoje. Amerikoje kolegija yra vieta, kur studentai klauso paskaitų, o šio kolegijoms vadinami klierikų bendrabučiai. Taigi ir mūsų lietuvių kolegija yra tikrai bendrabutis, o studijom klierikai lanko Romoje esančius universitetus.

Šioje kolegijoje yra ruošiami nauji kunigai Lietuvai, taigi visi šventinamieji yra įrašomi į kurią nors Lietuvos vyskupiją, ir Lietuvai atgavus laisvę, visi turėtų grįžti į savo vyskupijas.

Šiuo metu kolegijoje iš viso yra tik aštuoni klierikai, o visi kiti -- kunigai. Taigi klierikų šiuo metu labai trūksta.

Kolegijoje yra tiklinio aikštė, tad daugumą laisvo laiko klierikai ir bestudijuoją kunigai praleidžia žaizdami tinklinį. Tikimasi neužilgo įsitaisyti ir kitą klierikų mėgiamą sportą -- stalo tenisą.

Kolegija nėra vien tik kunigų ir klierikų bendrabutis, bet, galima sakyti, visos Romos lietuvių bendruomenės centras, nes vykstant kokioms nors iškilmėms ar minėjimams visi čia renkasi.

Lietuvių kolegijos vadovybė šiuo metu šitaip atrodo. Rektorium yra prel. L. Tulaba, kuris rūpinasi bendrais kolegijos reikalais; vicerektorius kun. dr. J. Aviža rūpinasi klierikų bendru gerbūviu; dvasios tėvas kun. dr. J. Balčiūnas rūpinasi klierikų dvasiniu gyvenimu; prefektas kun. dr. St. Žilys tvarko klierikų studijas; ekonomas kun. Ant. Jonušas rūpinasi materialiais kolegijos reikalais, o vilos administratorius kun. K. Dobrovolskis -- lietuvių kolegijos vila, esančia apie 30 km. nuo Romos. Šios vilos tikslas yra padėti ko-

legijai suvesti materialiniuose dalykuose galą su galu, o taipgi vasaros metu klierikams duoti progos atsikvėpti šviežiu gamtos oru.

Univeristetu Romoje yra gana daug, tačiau lietuvių šv. Kazimiero kolegijoje esantieji kunigai ir klierikai šiuo metu lanko tik du: Gregorianum ir Laterano.

Laterano universitetas yra vedamas pasauliečių kunigų ir pasižymi savo bažnytinės -- civilinės teisės fakultetu. Kiti fakultetai nieku ypatingu nepasižymi. Šiame universitete studiuoja keturi mūsų klierikai filosofiją bei teologiją, o keletas kunigų -- bažnytinę teisę. Užpraitais metais šiam universitetui profesoriarvo kun. dr. St. Žilys.

Gregorianum universitetas yra vedamas Tėvų jėzuitų ir yra vienas garsiausių savo dogmatinės teologijos, šv. Rašto (kuris dabar veikia atskirai "Biblicum" titulu), ir Rytų kraštų studijų fakultetais.

Šiame universitete teologiją ir filosofiją studijuoja keturi lietuviai klierikai, o įvairiuose universitetų fakultetuose studi-

juoja kiti lietuviai kunigai, šio universiteto istorijos fakultete

dėsto prof. T. Paulius Rabikauskas, SJ. Jis šiuo metu dėsto lotyniškąją paleografiją ir popiežiškąją diplomatiją. Anksčiau čia asketinę teologiją taipgi dėstė prof. Antanas Liuma, SJ.

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

CHIEF JUSTICE

AUGUST PRYATEL

CLEVELAND

MUNICIPAL COURT

EAGLE STAMPS

REISKIA DAR DIDESNI SUTAUPYMA

the **MAY** co's **NOW 3 BASEMENT** stores
Downtown - Public Square Cedar Center - Ridge & Ridgewood Drive

ATGAL ! MOKYKLĄ SPECIALŲS!

Berniukų Medvilninės Pincord
SU ISIUTU PAMUŠALU

Parkas **5.33**

Atsiseganti kepuraitė, ilgai laikantis ziperis, iškirtos kišenės ir megztas kalnierių, isiūtas pamušalas labai reikalingas ateinančiai žiemai. Spalvos yra: olive, antelope, Nordic blue ir charcoal. Dydžiai: 6-16.

BERNIUKŲ 3
DALIŲ
Corduroy

KOSTIUMAS

16.99

Berniukų geros gamybos

Sportiniai marškiniai

1.69 arba **3 už \$5**

Ilgu rankovių medvilniniai ir planeliniai sportiniai marškiniai visu naujausiu rudens spalvu. Paprasti ar su saga kalnierių. Dydžiai nuo 6 iki 18.

Berniukų su megztais
kalnierių marškiniai

Puikus pasirinkimas stiliu, spalvu ar sukirpimu ateinančiai žiemai. Dydžiai nuo 6 iki 18 šioje grupėje.

1.39

Visi naujausi ir labiausiai mėgiami sukirpimai bei spalvos ateinančiai žiemai. Dydžiai nuo 6½ iki 10½.

4 už \$1

Paštu ir telefonu užsakymai priimami... perkant už \$2.00 ar daugiau... Šaukit CHerry 1-3070.

BASEMENT BOY'S FURNISHINGS DEPARTMENT...
THE MAY COMPANY, ALL 3 STORES

VISAIS

APDRAUDOS
REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA

MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450

642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

DIDŽIULIS, NUOTAIKINGAS, TRADICINIS
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

RADIJO PIKNIKAS

rengiamas NEW JERSEY LIETUVIAMS, įvyks

Sekmad., 1961 m. Rugsėjo (Sept.) 10 d.

graziame ir erdviame ROYAL GARDENS PARKE IR SALEJE
990 E. Hazelwood Ave. Rahway, N. J.

Pikniko pradžia 1:00 val. p.p.

Programa - 3:00 val. p.p.

Šokiai nuo 4:00 val. p.p. iki 10-tos val. nakties

Veiks gausus bufetas

Įėjimas \$1.00, ženklukas 25c (Kultūros Fondui)

Programoje:

- "Rutos" Ansamblio Choras ir Tautinių Šokių Grupe
- Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1961"
- Bendras visų svečių sudainavimas
- Šokimo kontestai;
- Išlaimėjimai ir kitokios įvairenybės

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT! Visus maloniai kviečiame!
Dr. Jokubas J. Stukas

CLEVELANDO IR KAIMYNINIŲ MIESTŲ LIETUVIAI - DIDI IR MAŽI
KVIEČIAM!

DEVINTĄJĄ LIETUVIŲ DIENĄ

RUOŠIAMĄ LB CLEVELANDO ABIEJŲ APYLINKIŲ.

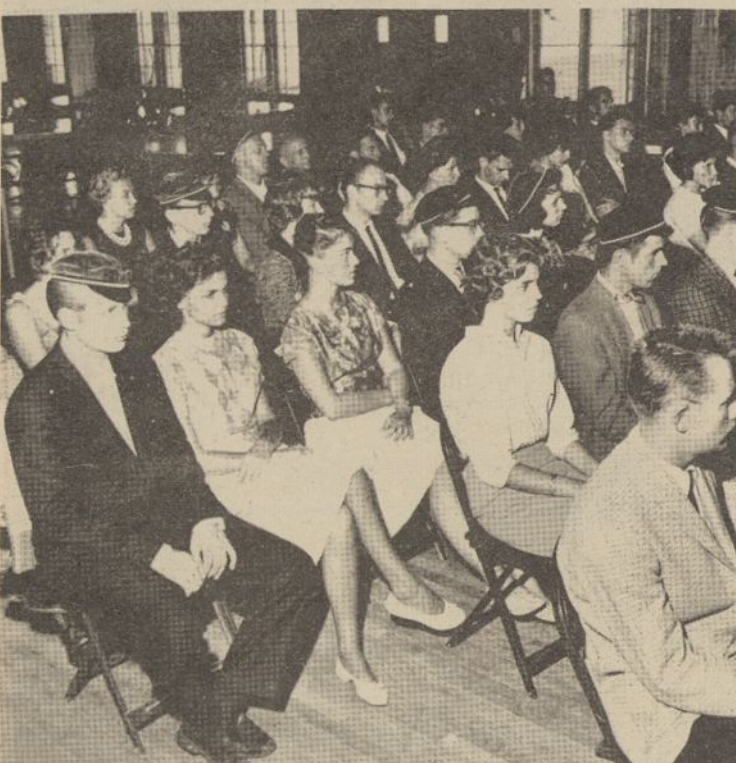
RUGSĖJO 3 D.
PRADŽIA-12 VAL.

NEURŲ SODYBOJE
(BRUNSWICK, OHIO)

ĮVAIRI IR ĮDOMI PROGRAMA.

VISI LAUKIAM. SAVO ATŠILANKYMU PAREMSITE LB TIKSLUS.

VAIZDAI IŠ NEO-LITHUANIA STOVYKLOS

VIRŠUJE IR DEŠINĖJE: Vaizdai iš Korp. Neo Lithuania stovyklos atidarymo praeitą sekmadienį, rugpiūčio 27 d.
Vyt. Gedgaudo nuotraukos

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus rugpiūčio, 27 d. inž. Algirdo Nasvyčio namuose suruoštas vasaros pobūvis praėjo gražiu pasisėkimu.

Pobūvyje buvo apie 60 žmonių, bet Clevelande tą dieną vyko kelių organizacijų rengimai, susirinkimai: Neolithuanų stovyklos atidarymas, Vyčių seimas, Sporto rungtynės, Naujosios parapijos klebonui kunigui J. Angelaičiui gimtadienio proga pagerbti iškilmingi pietūs ir Clevelando lietuvių gydytojų gegužinė, todėl ir didesnio į pobūvį atvykusių skaičiaus sunku buvo laukti. Pobūvio programa buvo trumpa, bet įdomi.

Julius Smetona sklandžiai išvystė pasiimtos temos — ideologinių organizacijų prasmę tremtyje — mintį. Jo paskaita buvo atidžiai ir su įdomumu išklausyta. Kadangi mūsų tremties visuomenėje yra gyvas klausimas ar reikalingos ideologinės organizacijos gyvenant Amerikoje, būtų gerai, kad Julius Smetona savo skaitytą paskaitą paskelbtų spaudoje.

Po Juliaus Smetonos žodžio sekė solistės Juzės Daugėlienės dainos. Ji padainavo dvi arijas ir keletą lietuviškų dainų. Už jos gražų dainavimą klausytojai jai gausiai plojo.

Geras oras, erdvūs, jaukūs inž. Algirdo Nasvyčio namai su sodu, skanūs užkandžiai, kava ir kiti gėrimai jaukiai nuteikė pobūvio dalyvius.

Pobūvyje buvo p. Laikūnienės ir p. Stugio pravesiti laimėjimai. Į pobūvį atsilankė daug Clevelando visuomenės žymesnių žmonių, atsilankė ir gen. P. Plecha-

vičius, tuo laiku atvykęs iš Chicagos į Clevelandą į svečius pas K. Mažoną.

Pobūvį tvarkė ALTS Clevelando skyriaus pirm. Stp. Nasvytis padedamas valdybos narių J. Salasevičienės, Vyt. Stugio ir Vl. Blinstrubo. S.

• Studentų Sąjunga ruošia Initium Semestri su latviais ir estais rugsėjo 16 d. Smulkesnės žinios bus vėliau paskelbtos.

• M. Barniškaitei rugpiūčio 26 d. padaryta sunki operacija. Guli Policlinic ligoninėje, 128 kamb.

• Namų darbui reikalinga moteris. Penkios dienos savaitėje. Puikūs namai, atskiras kambarys, vonia, TV. Saukti ER 1-2312. (101)

• Paieškoma malonaus būdo, atsakomą moteris, lietuvi, saugoti vienų metų kūdikį ir atlikti namų ruošą kol tėvai dirba. Kambarys, maistas ir alga. Wilmington, Delaware apylinkė. Laisvi savaitgaliai. Prašoma rašyti Dirvai.

Į pietus nuo Euclid Ave. mūrinis vienos šeimos namas.

5 miegamieji ir vonia 2-rame ir 2 kambariai ir vonia 3-čiame aukšte. Karšto vandens šildymas. 2 automobilių garažas.

Namas reikalingas dekoravimo iš vidaus, bet labai geros statybos.

2-JŲ ŠEIMŲ NAMAS

prie Hayden Ave. ir Rapid Transit.

Po 4 kambarius kiekvienam bute ir 3 kambariai ant 3-čio aukšto. Viename bute gazo šildymas, o kitame — anglių. Garažas. Tik \$13,900. Padarykite pasiūlymą.

J. Širvaitis,

Wm. T. Byrne Real Estate

1535 Hayden Ave.

Ištaigos — MU 1-6100;

Namuose — GE 1-1080

(102)

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 100

1961 m. rugpiūčio 30 d.

KAS IR KUR?

• Giedrė Avizonytė, studijavusi biologijos mokslus Newark, Delaware, gavo B. S. laipsnį. Rudenį ji rengiasi toliau studijuoti medicinos mokslus. Giedrė yra Dr. Vytauto ir Valerijos Avizonių duktė.

• Jokūbas Stukas, atvykęs į Vyčių seimą Clevelande, su chicagiečiu Walteriu Tenclingeriu, iš Chicagos, aplankė Dirvą ir paliko \$10.00 auką.

• Praėjusią savaitę Dirvoje lankėsi daug svečių iš tolimųjų vietų, atvykusių į Vyčių seimą ar sportines varžybas: J. Jakubauskas, E. Šulaitis, Jack Jatis-Juozaitis, Pr. Bučmys — iš Chicagos, Antanas Mažeika iš New Yorko ir kt.

• Rašytojui Stasiui Lauciui pageidaujant, Dirvos redakcija praneša, kad jis tikrai nėra šiame laikraštyje pasirodžiusių straipsnių apie 2-jo pėst. pulko veiksmus 1919 metais autorius.

• Chicagoje iš varžytinių parduotą buv. Pivarono kepyklą, už \$38,500 nupirko Pranas Daukša, iš Lemont, Ill. Kepyklą pradės tuoj veikti "Town of Lake Bakery" vardu.

• Dr. P. Jaras, iš Highland, mokėdamas už Dirvą atsiuntė \$5.00 auką.

TARPTAUTINĖS VALSTIEČIŲ SĄJUNGOS

VII kongresas įvyks rugsėjo 2-3 dienomis Washington, D. C., Sheraton Park viešbutyje. Paskutinis šio organizacijos kongresas taip pat buvo Washington, 1959 m. gegužyje.

Šiai organizacijai, vadinamai International Peasant Union, priklauso: Albanijos, Bulgarijos, Kroatijos, Čekoslovakijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos (Valstiečių Liaudininkų Sąjunga), Lenkijos, Rumunijos, Slovakijos ir Jugoslavijos agrarinės demokratinės partijos, esančios egzile. Organizacija JV pradėjo veikti 1947 metais.

Mūsų liaudininkų delegacijon paskirta per 20 atstovų iš įvairių Amerikos ir Kanados kolonijų. Yra pakviesta ir svečių.

TVS liaudininkus atstovauja Alena Devenienė atstovė, ir Juozas Audėnas ir Balys Paramskas jos pavaduotojai.

Reikia manyti, kad šiuo didžiausio tarptautinio įtampimo metu, kongresas bus reikšmingas ir įspūdingas pavergtųjų tautų laisvinimo eigoje. Kor.

BOSTON

Graži vilkiukų stovykla Tėviškėlė

Bostono žalgirio Tunto tuntininko ps. Juozo Vaičjurgio rūpesčiu, tėvams prašant, rugpiūčio 12-19 d. buvo surengta graži vilkiukų ir jaunesnių skautų stovykla.

Stovykla įvyko labai patogių vasaros laiku, gražioj Girl Scout Camp stovyklavietėje, Woetham, Mass.

Stovyklai buvo duotas Tėviškėlės vardas. Jos viršininku pakviestas vienas

Adv. Julius Smetona, sveikina suvažiuosius į Korp. Neo-Lithuania stovyklą studentus. Prie stalo sėdi: Algis Matulionis, Dr. E. Noakas ir Aldona Augustinavičienė. Stovyklos iškilmingas uždarymas įvyks rugsėjo 3 d.

Vyt. Gedgaudo nuotrauka

iš žymiausių skautų vadų skautininkas Mykolas Manemaitis. Jo štabas buvo sudarytas iš jaunesnių vadovų, kurie labai darniai pravedė visą stovyklavimo pro-

gramą. Štai jie: A. Vaičjurgis, I. Vilėniškis, V. Adomavičius, Ulevičius, Gedmintas, A. Manomaitis.

Buvo miela žiūrėti kaip vakarą suvažiuoja tē-

vai ir dalyvauja kartu lauko programoje. Tai buvo gražus tėvų ir skautų bendradarbiavimas. Stovyklos šeimninė Ona Eitienė visų rūpestingumu ir pasiaukojimu maitino stovyklautojus. Dažnai vaikai šeimnininkei pasakydavo, kad ir namie jie ne skaniau valgo. Ir tikrai jai tenka tėvų didelę padėką ir pagarbą. Taip pat ir Ed. Eitui, stovyklos ūkio viršininkui, už kiekvieną dieną papildymą tuštelėjusių maisto šaldytuvus.

Berniukai turėjo turiną programą ir buvo supažindinami su praktišku skautavimu.

Oficialus stovyklos uždarymas įvyko rugpiūčio 19 d. Jau antrą valandą pradėjo važiuoti tėvai ir svečiai, kurių prisirinko per 50. Lygiai 4 val. rikiuotėje at-

Rugpiūčio 19 d. Worcester, Mass., susituokė Vitas Damanas ir Danutė Pridotkaitė. Abu jaunieji yra aktyvūs skautai, sportininkai ir Meno Mėgėjų Ratelio nariai. Vestuvių puotos metu jie gavo daug dovanų. Nuotraukoje Worcesterio Meno Mėgėjų Ratelio vardu dovaną įteikia A. Zenkus ir E. Gorodeckienė.

E. Meilaus nuotrauka

Į FILISTERIŲ SUVAŽIAVIMĄ!

Š. m. rugsėjo 2 d. (šeštadienį) 2 val. p. p., Korp! Neo-Lithuania studentų vasaros stovykloje,

ŠAUKIAME SUVAŽIAVIMĄ,

į kurį kviečiame: visus Korp! Neo-Lithuania ir Korp! Filiae Lithuaniae, nepriklausomos Lietuvos meto, filisterius ir seniorus bei dabar užsieniuose baigusius aukštąjį mokslą seniorus;

visus filisterius šių broliškų Korporacijų: Jaunoji Lietuva (žemės ūkio Akademijos), Hercus Monte (Klaipėdos), Geležinis Vilkas (Vilniaus) ir Viltis (Vokietijos).

Suvažiavimo vieta ir adresas:

Lithuanian Coed College Group
Camp Yawaca
4677 Alliance Road — R. D. 6
Ravenna, Ohio
Tel. OL 4-2901 (per Lake Milton).

Suvažiavimo programa:

1. Suvažiavimo atidarymas,
2. Prezidiumo sudarymas,
3. Filisterių Sąjungos klausimas,
4. Korp! Neo-Lithuania jubiliejiniai metai,
5. Kiti reikalai ir sumanymai.

Suvažiavusiųjų registracija: tą pačią dieną nuo 10 val. ryto.

Korp! Neo-Lithuania
Filisterių Organizacinė Komisija

vyksta skautai ir vilkiukai užbaigimo iškilmėms ir vėliavų nuleidimui. Čia jie davė įžodį, čia jiems buvo uždedami kaklaraiščiai, čia buvo užrišti Tėvynės mazgeliai. Čia gražų žodį tarė ps. Juozas Vaičjurgis, kuris daugiausia sielos ir darbo įdėjo stovyklą organizuojant. Jis įteikė pasižymėjusiems skautams ir vilkiukams dovanėles. Taip pat įteikė dovaną Ed. Eitui. Tėvų komiteto pirm. inž. Eug. Manomaitis tarė padėkos žodį tėvams, stovyklos vadovams, skautams ir ūkio vedėjams. Jis įteikė dvanas tuntininkui J. Vaičjurgiui, stovyklos viršininkui s. M. Manomaičiui, vilkiukų drėvės draugininkui A. Manomaičiui, stovyklos šeimnininkei Onai Eitienei. Be to stovyklos Tėviškėlės viršininkas apdovanoja savo štabo narius gana vertingomis asmeniškėmis dovanomis.

Stovyklos viršininkas s. M. Manomaitis pasakė jautrų atsisveikinimo žodį iki pasimatymo kitais metais stovyklavietėje. Sukomanduoja vėliavų nuleidimą, himnai ir tuo užbaigiama oficialus stovyklos uždarymas. Vakare visiems tėvams ir svečiams dalyvaujant buvo užbaigiamasis lauzas.

Tautinės Sąjungos namuose įvyksią parengimai

Rugsėjo 9 dieną, 6:30 v. v. Tautos šventės minėjimas. Programoje: iškilmingas posėdis ir Dr. Br. Nemicko paskaita. Po programos vakarienė.

Rugsėjo 16 dieną, 7:30 v. v. Kultūrinis subatvakaris. Sezono atidarymas su įdomia programa.

Rugsėjo 17-24 d. dail. J. A. Paukštienės-Dopkevičiūtės dailės darbų paroda, ruošiamą Balt. Moterų Klubui.

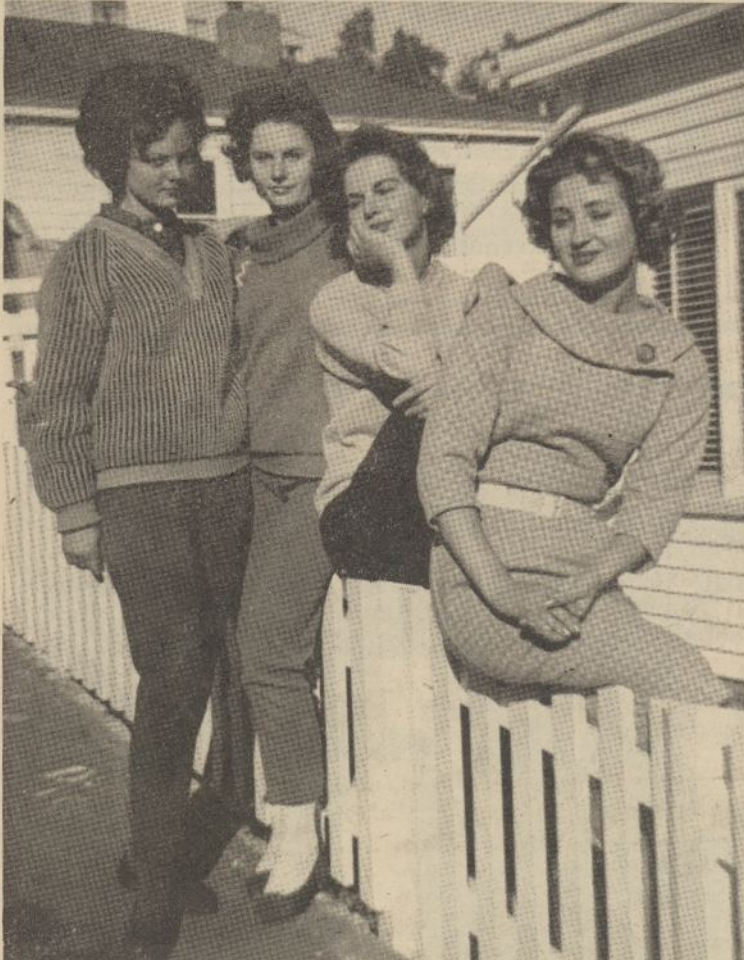
Visi kviečiami šiuose parengimuose dalyvauti.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURAS

KONKURSIŠNĖ NUOTRAUKA Nr. 36. Karen Brock, 1 metų amž. iš Elmhorst, Ill. Nuotrauka L. Knopfmillerio.

Vasarą daug kas mėgsta keliauti. Bet Australijoje dabar žiema ir tas netrukdo kelionėms. Štai būrys lietuvių iš Australijos neseniai svečiavosi N. Zelandijos mieste Wellingtone. Iš kairės: A. Žiginskaitė, J. Kulikauskaitė, R. Kulikauskaitė ir V. Kačinskaitė. A. Griškaitytės nuotrauka